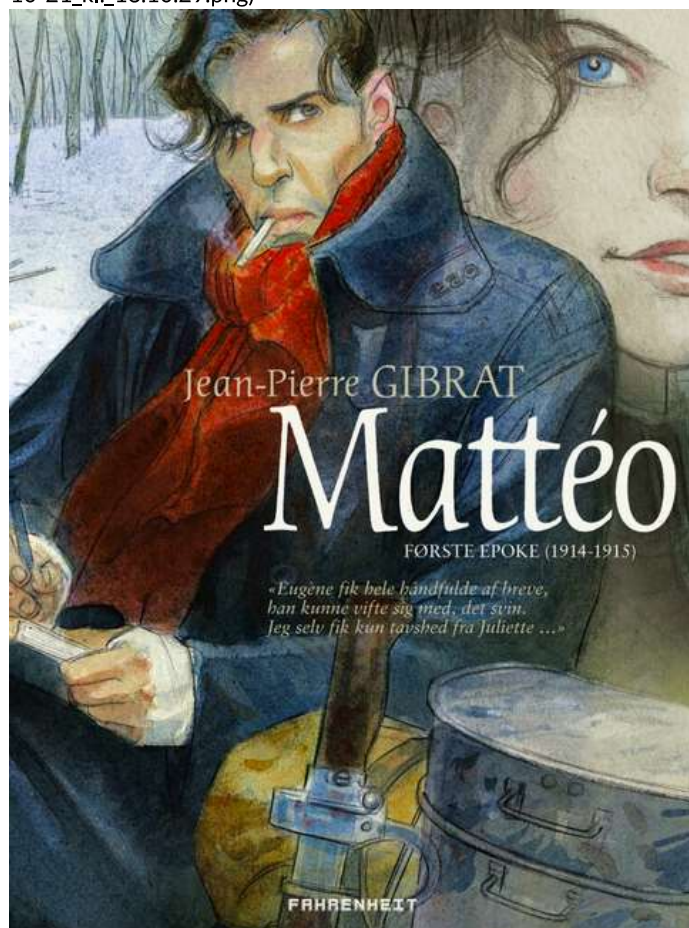

Militærhistorie

Tegneserier

(https://www.krigsvidenskab.dk/application/files/1916/6635/0651/Skaerbillede_2022-10-21_kl_13.10.29.png)

(https://www.krigsvidenskab.dk/application/files/1916/6635/0651/Skaerbillede_2022-10-21_kl_13.10.29.png)

()

Danske tegneserieførlag har det sidste stykke tid bragt en række nye militærhistoriske og samfundsfaglige titler ind på markedet, og der er ikke noget der tyder på, at det er et forbigående fænomen.

Genren *krigstegneserier* har eksisteret siden 1960'erne, hvor det store gennembrud kom. Her var det skabelonsagtige historier, som blev fortalt gennem små seriehæfter med sprudlende navne som *Bajonetserien*, *Commando*, *Kampflyver* og *Feltserien*. De var ikke ret godt tegnet, og historierne var nok mere ment som et hurtigt underholdnings-fix, for ganske få af dem eksisterer i dag som klassikere. Men de har deres eget trofaste publikum blandt andet på grund af de flotte forsider. Enkelte af numrene er meget efterspurgt og svære at opdrive. Det drejer sig navnlig om dem, som tegneren til serien om Corto Maltese - Hugo Pratt - har tegnet. Serien lever i dag et nostalgisk liv og kan skaffes for få penge som antikvariske relikvier.

Mere stil og gods var der hos Sergent Flint – soldaten der hadede krigen. Hans historier udkom i Danmark i bladet *Yankee*, som havde det amerikanske tegneseriehæfte *Our Army At War* som forbillede.

^

Flints eskapader under Anden Verdenskrig kunne danske læsere følge i godt 10 år, før *Yankee* stoppede med at udkomme og fulgte en generel tendens i krigstegneserierne.

Mellem de små seriehæfter og *Yankee* udkom et blad, som i dag er lidt af en klassiker. Det var hæftet *Napalm*, som det kom til at hedde på dansk. Det havde ligeledes et amerikansk forlæg i serien *Blazing Combat*. Historierne hér var mere grafisk eksplicite, hvor der ikke blev lagt fingre imellem. For eksempel så man historienes personer blive skudt ned, i modsætning til førnævnte seriehæfter, som oftest portrætterede objekter der blev ramt og ødelagt – biler, bygninger, broer osv. I *Blazing Combat* udspillede handlingen sig i alle de krige, som USA på det tidspunkt havde været involveret i. Herunder i den samtidige krig i Vietnam. Den amerikanske pro-Vietnamkrigfløj var i begyndelsen begejstret for at få en tegneserie på markedet. Også endda med titlen *Blazing Combat*. Men da det efterhånden gik op for dén gruppe læsere, at historierne *hverken* glorificerede den amerikanske soldat *eller* krig generelt, rejste der sig en voldsom kritik af bladets forlag Warren. *Blazing Combat* udkom samtidig med en eskalation i Vietnam, hvilket betød, at bladet pludseligt befandt sig imellem pro- og anti-krigsmiljøet. Men ideen synes ikke at være tilfældigt valgt. Warren udgav satiriske magasiner på samme tid, og betragtede *Blazing Combat* som en kærkommen tilføjelse. Trods intentionerne, måtte Warren trække bladet tilbage. *Blazing Combat* udkom i Danmark i midten af 1970'erne, hvor de fire hæfter blev oversat. Her modsatte venstrefløjen sig, og kritiserede det danske forlag Interpresse for at have udgivet den slags. *Blazing Combat* / *Napalm* betragtes i dag som et højdepunkt i tegneseriehistorien, både herhjemme og i udlandet.

Genren døde mere eller mindre hen i mod slutningen af 1980'erne, hvor den læsværdige serie *Nam* forsøgte at holde liv i det danske krigstegneseriemarked. Men krigstegneserierne mistede ikke desto mindre læsere til de mere populære superheltehistorier.

Genren kan siges at have sin forhistorie i seriemagasinerne, som udkom jævnlige henover en måned, og var trykt på billigt papir. Det mere traditionelle albumformat gav genren fornyet kraft i form af *Maus* fra 1980 af amerikanske Art Spiegelman om oplevelserne i koncentrationslejr, fortalt gennem en mus hvor kattene er fangevogterne. Dén tegneserie skabte begrebet *Graphic Novel* som vanskeligt lader sig oversætte til dansk. *Maus* igangsatte en ny måde at fortælle historier gennem formatet. Den fik tilmed anerkendelse for sine litterære kvaliteter, mens de to andre *Watchmen* og *Dark Knight* fra midt 1980'erne konsoliderede formatet, som noget der kunne og skulle tages alvorligt. Og i 2001 blev *The Smartest Kid on Earth* af Chris Ware præmieret af The American Book Award som en enestående litterær bedrift. Tegneserier havde samlet set udviklet sig fra et fænomen som primært tiltrak ungdommen med naive fortællinger, til at være værker som tog sin plads i litteraturhistorien.

Mange læsere som var unge i gennem tegneseriernes storhedstid i 1960'erne og 1970'erne var i 90'erne og 00'erne nu blevet voksne. Og voksne har som bekendt penge, og gav gerne mindre formuer for førsteudgaver af bestemte tegneserier. Tegneserier var nu blevet samlereobjekter på linje med skønlitteratur.

Takket være et solidt comeback – blandt andet af de to tegnere Garth Ennis og Wayne Vansant – lever krigstegneserien igen i bedste velgående. Og der er sket en hel del med genren, siden dengang engelske chaps skød på tusindvis af tyske schweinhunde med deres overdimensionerede Stenguns. Derfor bringes her

^

omtaler af en række danske nyudgivelser, som på hver sin måde appellerer til det læsende publikum af Det Krigsvidenskabelige Selskab.

...

Aksel Studsgarth og Craig Frank: *Stalins Sink. Hunov & Haffgaard. Pris: 140,- kr. Rating: 3*

Det nystartede danske tegneserieforglag Hunov & Haffgaard har med sin tredje titel udgivet en uhyggelig fortælling om en mand, der besøger steder hvor der er foregået umenneskelige gerninger. Historien begynder på en bar et sted i Rusland, hvor hovedpersonen Greg tilsyneladende venter på Boris. Boris er den klassiske karikatur på en russer: Ud over navnet er han storskrydende, larmende, drikkende og med umiskendelig accent, når han hakker sig igennem et amputeret engelsk. Boris er guiden, der skal føre Greg til stedet som kaldes *Stalins Sink*, seks timers kørsel østpå – langt inde i Rusland. Så langt inde, at de eneste levende mennesker, de møder undervejs, er en checkpoint, som er bemanded med to vagter. De to rejsende ankommer til arbejdslejren Wogda, hvor de slår lejr, før de begiver sig ud på rejsens mål. *Stalins Sink* viser sig at være en gigantisk hul i jorden, hvori arbejdslejrens fanger er blevet kastet ned. Greg fires ned i hullet med sit kamera for at dokumentere det. Og nede i hullet udfolder rædslerne sig.

...

Jean-Pierre Gibrat: *Mattéo. Første epoke (1914-1915). Oversat fra fransk af Søren Vinterberg. Fahrenheit. Pris: 198,- kr. Rating: 4*

I første billedramme ses et sort/hvidt avisbillede af den franske socialist Jean Jaures og dennes død. Henover portrættet danner der sig røde pletter. De næste billeder afslører Mattéo og hans mor, der er ved at give en jolle det sidste lag røde maling, hvorfra malingen drypper ned på avisen der er lagt under malerarbejdet.

Mattéo. Første epoke (1914-1915) indledes således og det forventes at historien fortsætter i seks bind. Mattéo er spanskfødt, men bor på den franske side af Pyrenæerne og lader sig indrullere i den franske hær, da Første Verdenskrig bryder ud. Optimismen om den forventeligt korte krig og det romantiske ideal om hvad en ung mand i uniform kan opnå, dækker effektivt over Mattéo's ellers pacifistiske livssyn. Han er forelsket i Juliette, som ikke gengælder hans kærlighed. I stedet lader det til, at hun falder for Guillaume, uden at hun dog erkender det direkte. Guillaume er pilot og bevæger sig højt oppe over den slagmark og væk fra de rædsler, som Mattéo kommer til at opleve. Ganske kort efter ankomsten til skyttegravene på Vestfronten indser Mattéo og hans kammerater, at den romantiske krig som de fleste havde forventet er det stik modsatte. I mødet med kujonagtige og kyniske officerer konsolideres Mattéo's pacifisme, og iblandet hans manglende tiltro til autoriteter bliver det en lige så hård kamp nede i skyttegravene som oppe i ingenmandsland. Historien er effektivt fortalt med flotte scener fra skyttegravene.

Mattéo er fortalt og tegnet af franske Jean-Pierre Gibrat, som har fået flere tidligere tegneserier udgivet på dansk.

...

Olivier Speltens: *Skyggenes hær. Den russiske vinter 1942-1945, og: Skyggenes hær. Brændt jord 1942-1945. Oversat af Anders Juel Michelsen. Faraos Cigarer. Pris: 248,- kr. pr. stk. Rating: 5*

^

Hvis man som læser endnu ikke er helt overbevist om kvaliteten af krigstegneserier (eller tegneserier generelt) bør man unde sig at anskaffe sig dette to-bindsværk.

Historien begynder i Ukraine i 1942 hvor vi møder den 19-årige Wehrmacht-soldat Ernst Kessler. Vinteren har efterhånden bidt sig fast, og ligeså har den russiske modstand mod den tyske krigsmaskine. Ernst Kessler og hans deling er på vej mod fronten i et vogntog, gennem et landskab som ikke byder på andet end marker, træer og gentagende angreb fra russiske partisaner. Eller i det mindste blot truslen om mulige angreb. De når snart fronten, som tager imod det ene russiske angreb efter det andet. Ellers byder tiden ved fronten på stormløb mod små landsbyer som er bombet til ukendelighed og soldaternes udtrykte håb om, at Luftwaffe da for pokker må komme dem til undsætning. Lidt orlov bliver det også til, men oplevelserne fra fronten martrer Kessler så meget, at han hurtigt finder sig til rette i kammeratskabet, når han vender tilbage til fronten. Den russiske fjende ser man ikke meget til. De er gemt inde i kampvognene og som ansigter blandt endeløse rækker af fjendtlige soldater. Det er først da Kessler formår at komme så langt vestpå, at han kan lade sig tage til fange af engelske og amerikanske styrker, at fjenden får en stemme.

De to bind holder et eminent fortælletempo og læseren efterlades aldrig i tvivl. Det er i al sin enkelthed fortællingen om det tyske tilbageslag langs hele Østfronten, der fortælles gennem Kesslers øjne. Tegningerne er noget af det mest realistiske, jeg har set i en tegneserie, og troværdigheden er sat i højsædet. Det er samtidig en interessant effekt som de hvide margener giver billederne når historien foregår i dagtimerne, i kontrast til de sorte margener når aftenen og natten falder på.

...

Vianello: *Argentina*. Oversat af Lea Mejdahl Christiansen. E-voke. Pris: 198,-kr. Rating: 4

Myterne om krigens sidste dage i Berlin er talrige. Det tredje Riges arv har igennem tiden fået en masse mere eller mindre fantastiske fortællinger – alt fra ariske børn i Brasilien til Hitlers formodede evakuering til et sted i Sydamerika. Netop sidstnævnte er omdrejningspunktet i *Argentina*.

I Berlins ruiner lander et lille rekognosceringsfly, som kort efter letter med Hitler ombord. Flyet fragter diktatoren til Hamborg, hvorfra han installeres i en ubåd. Båden sejles herefter igennem den Engelske Kanal og videre ud i Atlanterhavet med pålagt radiotavshed og forbud for besætningen mod at opholde sig på bestemte steder ombord. Vel ankommet til Argentina, udvikler tingene sig i en sådan dramatisk grad, at kun ubådens kaptajn klarer skærene. Kaptajnen vender flere år efter tilbage for at opklare, hvad der egentlig skete, da hans ubåd lagde til ved Argentinas kyst. En stramt fortalt historie, som er ganske underholdende.

Tegneserien er tegnet af Vianello, som var assistent på Hugo Pratt's tegnestue, hvorfor læseren af *Corto Maltese* vil kunne nikke genkendende til strengen.

